

BEYLİKDÜZÜ İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

EĞİTİM KURUMLARINDA HİJYEN ŞARTLARININ GELİŞTİRİLMESİ, ENFEKSİYON ÖNLEME VE MÜDAHALE KILAVUZU

Eylül 2020

İçindekiler Tablosu

GİRİŞ.....	3
NE YAPMALI?	4
Salgın Durumunda Semptomları Olan Hastaları Tespit Etmeye Yönelik Uygulamalar	4
Salgın Durumunda Temizlik ve Dezenfeksiyon İşleri	4
Bulaş Bazlı Önlemler Planı	4
Salgın Dönemine Özgü Kontrol Hiyerarşisi	4
Semptomları (Belirtileri) Olan Kişilerin Erken Saptanması	4
Semptomları Olan Kişilerin Sağlık Otoritelerine Bildirilmesi ve Raporlanması	5
Semptomları Olan Kişilerin Erken İzolasyonu	5
Semptomları Olan Kişilerin Sağlık Kuruluşuna Nakledilmesi/Naklinin Sağlanması	5
Semptomları Olan Kişilerin Sağlık Kuruluşuna Naklinden Sonra Okulda Alınacak Tedbirler.....	5
Doğrulanmış Salgın Hastalıklı Kişilerin İyileşmesini Takiben İzolasyon Sonrasında Kuruluşa Dönmesinin Sağlanması	6
İç ve Dış İletişim Planı.....	6
İç İletişim Bilgi Tablosu	6
Dış İletişim Bilgi Tablosu.....	7
Salgın Hastalık Belirtisi veya Temaslı Kişiler İçin Uygulanacak İletişim Planı.....	7
NASIL OLMALI?.....	9
Kurum Girişi, Güvenlik, Danışma.....	9
Bekleme Salonu.....	9
Derslikler	9
Atölyeler/Laboratuvarlar	9
Öğretmenler Odası	10
İdari Odalar, Rehberlik Servisi	10
Toplantı/Konferans Salonları/Çok Amaçlı Salonlar	10
Tuvalet ve Lavabolar	11
Okul Bahçesi ve Açık Oyun Alanları	12
Kapalı Oyun Alanları.....	12
Kantin, Yemekhane	12
Eğitim Kuruluşları Hizmet Araçları.....	13
Öğrenci/Personel Servisleri/Taşımalı Eğitim Hizmetleri.....	13
Spor Salonları.....	14
İbadethane/Mescit	14
Asansörler	15
Revir/Sağlık Odası	15
Öğrenci/Personel Soyunma Odaları ve Duşları.....	15
Misafirhane/Yurtlar/Pansiyonlar	15
Teknik Hizmetler	16
Su Depoları.....	16
Diğer Kullanım Alanları	16
Personel ve Öğrenci Formaları/Giysileri.....	16

GİRİŞ

Bu kılavuz "Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyon Önleme Kontrol Kılavuzu" ve Okulum Temiz Projesi Kapsamındaki Bulaş Bazlı Önlemler Planı doğrultusunda hazırlanmış olup, yeni dđnemde eğitim kurumlarına rehberlik edecek ve kurumların hijyen ve enfeksiyon hususlarında kurumsal sorumluluklarını yerine getirmeleri konusunda onlara yol gđsterecektir.

NE YAPMALI?

Salgın Durumunda Semptomları Olan Hastaları Tespit Etmeye Yönelik Uygulamalar

- ✓ Salgın durumunda semptomları olan hastaları tespit etmeye yönelik olarak okul girişinde ateş ölçer bulundurulacak, görevli personel tarafından okula gelenlerin sosyal mesafe kuralına göre ateşi ölçülecek. Ateşi yüksek olan kişiler okula alınmayacak ve bilgileri alınarak ilgili Müdür Yardımcısı/Öğretmen/Veli bilgilendirilerek en yakın sağlık kuruluşuna yönlendirilecektir.
- ✓ Ayrıca verilecek eğitim ve bilgilendirme çalışmaları ile hastalık semptomları olan öğrencilerin verileri tarafından okula gönderilmemesi, görevli personellerinde aynı şekilde okula gelmeyerek ilgili sağlık kuruluşuna gitmesi gerektiği bildirilecektir.

Salgın Durumunda Temizlik ve Dezenfeksiyon İşleri

- ✓ Salgın durumunda okulumuz bina ve eklentileri ile tüm birimleri ve kullanılan araç gereçler temizlik ve dezenfeksiyon işlemine tabi tutulacaktır.
- ✓ Ayrıca sık ve/veya ortak kullanılan, temas edilen çalışma alanları, araçlar, cihazlar ve ekipmanlar başta olmak üzere kapı kolları, lavabolar, merdiven trabzanları gibi yerlerde hijyen ve temizlik sağlanacaktır.

Bulaş Bazlı Önlemler Planı

Standart Enfeksiyon Kontrol Önlemleri (SEKÖ), bulaşıcı bir ajanın çapraz bulaşmasını önlemek için tek başına yetersiz olduğunda Bulaş Bazlı Önlemler (BBÖ) uygulanır. BBÖ, bilinen veya şüpheli bir enfeksiyöz etken ile enfekte olan bir hastaya hizmet sunumu sırasında gerekli olan ek enfeksiyon kontrol önlemleridir. BBÖ, bulaşıcı etken bulaş yolu ile kategorize edilir. Bu önlemler genel olarak hijyen ve sanitasyondan kaynaklı salgın hastalık şüphe edilmiş veya tanısı almış kişilerle temas sırasında ve sonrasında yapılacak işlemlerdir. Bulaş Bazlı Önlemler;

- a) Kişinin izole edilmesinin ve izole kalmasının sağlanması
- b) Kişiye müdahale dahil, bulaş görmüş materyallerle iş ve işlem yapılırken uygun KKD (maske, göz koruması, eldiven ve önlük, elbise vb.) kullanılması
- c) Bulaş görmüş malzeme ve alanlar için dezenfeksiyon işlemlerinin yapılması
- d) El hijyeni sağlanması, ortamın havalandırılması ve temizlik yapılması

Salgın Dönemine Özgü Kontrol Hiyerarşisi

Okulumuzda salgın hastalık dönemlerinde Bulaş Bazlı Önlemler aşağıdaki **Kontrol Önlemleri Hiyerarşisi** uygulanacaktır.

Semptomları (Belirtileri) Olan Kişilerin Erken Saptanması

- Öğrenci, Personel, Hizmet sunucuları ve diğer ilgili kişiler hastalık ve semptomları hakkında bilgilendirilecek böylece semptomları olan kişiler o gün okula gelmeyecek

ve en yakın sağlık kuruluşuna giderek muayene olacak ve okul yonnetimini bilgilendirecektir.

- Sağlık kuruluşları tarafından hastalık tanısı konulan kişiler (oğrenci, personel, hizmet sunucusu vb.) Okul Muddurluğunu işyerine gitmeden bilgilendirmelidir. Okul Muddurluğu, raporların geğerlilik suresi ile ilgili Sağlık Bakanlığı'nın, Aile, alışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın ve diğer resmi makamların açıklamaları takip edilmelidir.

Ayrıca Okul girişinde temassız ateř ołcümü yapılacak ve vaka artışının yaşanmaması yuksık ateşi olan kişiye tıbbi maske vb. kişisel donanımlar verilerek uygun bir alanda izole edilecektir. Ateři yuksık olan kiři oğrenci ise oğrencinin velisine bilgi verilecek. Ayrıca ateşi yuksık olan en yakın sağlık kuruluşuna sevk edilecektir.

Semptomları Olan Kişilerin Sağlık Otoritelerine Bildirilmesi ve Raporlanması

- Hastalık belirtisi gosteren kişi/kişiler tespit edildiğinde İletişim planında yazılı numaralar ile iletişim kurularak sağlık otoritelerine bilgi verilecek ve ilgili/ilgililere ait kayıtlar raporlanacaktır.

Semptomları Olan Kişilerin Erken İzolasyonu

- Hastalık belirtisi gosteren kişi/kişiler Maske, eldiven ve varsa diğer kişisel koruyucu donanımlarını takarak İzolasyon odası/revir de izole edilecek.
- Sağlık ekibi gelene kadar izolasyon odasına/revire giriş çıkış yapılmayacak.
- Hastalık belirtisi gosteren kişinin tıbbi yardım beklerken lavaboya/banyoya gitmesi gerekiyorsa, muddunse ayrı bir lavabo/banyo kullanımı sağlanmalıdır.
- Salgın hastalık semptomları olan bir kişi ile ilgilenirken, uygun ek KKD'ler (maske, göz koruması, eldiven ve önlük, elbise vb.) kullanılması sağlanacaktır.
- Muddahale sonrası KKD'lerin uygun şekilde (Örneğin COVID-19 için, ilk önce eldivenler ve elbisenin çıkarılması, el hijyeni yapılması, sonra göz korumasının çıkarılması, en son maskenin çıkarılması ve hemen sabun ve su veya alkol bazlı el antiseptiği ile ellerin temizlenmesi vb.) ıkarılması gerekmektedir.

Semptomları Olan Kişilerin Sağlık Kuruluşuna Nakledilmesi/Naklinin Sağlanması

- Sağlık ekibi ambulans ile okul bahçesine gelecek ve izolasyon odasından/revirden şüpheli kişiyi alarak sağlık kuruluşuna nakledecektir.
- Sağlık Kuruluşu ve hastalık şüphesi gosteren kişi ile iletişim kurulacak. Doğrulanmış salgın ise (pozitif vaka) sağlık kuruluşunun direktiflerine göre hareket edilecek.
- İletişim planında yazılı üst birimlere haber verilecek.

Semptomları Olan Kişilerin Sağlık Kuruluşuna Naklinden Sonra Okulda Alınacak Tedbirler

- Semptomları olan kişinin Sağlık Kuruluşuna naklinin ardından İzolasyon odasına/revire sorumlu temizlik personeli uygun Kişisel Koruyucu donanımlarla girecek ve bu alan 24 saat suresiyle havalandırılacaktır. Havalandırma işlemi suresince bu alan boş kalacak kesinlikle giriş çıkışlara izin verilmeyecektir. Havalandırma işleminin ardından temizlik ve dezenfeksiyon işlemi yapılacaktır.

- Salgına yakalanan kişilerle aynı alanda çalışan diğer çalışanlar izole edilerek daha önceden belirlenen ve enfeksiyonun yayılmasını önleyecek nitelikte olan kapalı alanda bekletilmelidir. Sağlık Kuruluşundan gelecek hastalık tanısına göre bu kişilerde Sağlık Kuruluşuna nakledilecektir.
- Herhangi bir birimde hastalık tespit edilirse hasta olan kişiyle yakında bulunan kişilerin kontrolleri derhal yapılacak ayrıca ilgili alan ve gerekli görülmesi halinde tüm okul Temizlik ve Dezenfeksiyon planı doğrultusunda derhal temizlenip dezenfekte edilecektir.
- İlgili sağlık kuruluşunca hastalık tanısı konulan öğrenci/çalışanın aynı alanda bulunanlarla, aynı servisi kullananların, hastalığın şüpheli olarak tespit edildiği ilk günden itibaren olacak şekilde 14 gün evlerinde izolasyonlarının sağlanması ve takibi sağlanacaktır. Sağlık Bakanlığının belirlediği yönerge doğrultusunda muayeneleri/testleri yaptırılacaktır.
- Salgın hastalık belirtileri olan kişinin vücut sıvılarıyla temas eden eldivenleri ve diğer tek kullanımlık eşyaları tıbbi atık olarak kabul edilerek Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında bertaraf edilerek işlem yapılacaktır.

Doğrulanmış Salgın Hastalıklı Kişilerin İyileşmesini Takiben İzolasyon Sonrasında Kuruluşa Dönmesinin Sağlanması

- Hasta kişinin Sağlık Bakanlığınca takibi yapılacak ve iyileştikten sonra sağlık otoritelerince belirlenen süre (Covid-19 için en az 14 gün) izolasyon sonrasında Okula/Kuruluşa dönmesi sağlanacaktır.

İç ve Dış İletişim Planı

Salgın hastalık dönemlerinde kullanılmak üzere Müdürlüğümüzce aşağıdaki tablolarda belirtildiği üzere iç ve dış iletişim bilgileri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

İç İletişim Bilgi Tablosu				
SIRA NO	ADI SOYADI	Unvanı	ACİL DURUM KONUSU	TELEFON
1		Okul Müdürü	Acil Durum Koordinatörü	
2		Müdür Yardımcısı	H.E.Ö.K. (Hijyen Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Sorumlusu)	
3		Müdür Yardımcısı (2-varsa yazılacak)	Acil Durum Sorumlusu	
4	Diğer Kişiler (Öğretmen, Çalışan, ziyaretçi hizmet sunucusu vb.)		Olası Vakalar HEÖK Sorumlusuna Sözlü olarak bildirilecek.	
5	Öğrenciler		Olası Vakalar HEÖK Sorumlusuna Sözlü olarak bildirilecek.	

Dış İletişim Bilgi Tablosu

SIRA NO	ACİL DURUM KONUSU	TELEFON
1	ALO SABİM (Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi)	184
2	AMBULANS	112
3	Beylikdüzü Devlet Hastanesi	0212 856 27 40
4	Beylikdüzü İlçe Sağlık Müdürlüğü	0212 871 24 07
5	İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü	0212 638 30 30
6	Beylikdüzü Kaymakamlığı	0212 876 99 66
7	Beylikdüzü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	0212 875 27 25
8	Beylikdüzü İlçe Emniyet Müdürlüğü	0212 879 10 21
9	Veliler	ÖĞRENCİ VELİSİYLE HABERLEŞME
10	Personel veya Diğer Kişilerin Birinci Derece Yakınları	İLGİLİNİN YAKINI İLE HABERLEŞME

Salgın Hastalık Belirtisi veya Temaslı Kişiler İçin Uygulanacak İletişim Planı

Salgın hastalık belirtisi veya temaslı olan öğretmen, öğrenci ya da çalışanların yakınlarına, İletişim planlamasına uygun olarak bilgilendirme yapılması ve sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi aşağıdaki şekilde olmalıdır.

Okulumuzda salgın hastalık semptomları olan öğrenci tespit edildiğinde;

- 1-) İlgili öğrenci ise sınıf öğretmenine; ona ulaşamaz ise nöbetçi öğretmene bilgi verir.
- 2-) İlgili Öğretmen Salgın Acil Durum Sorumlusuna (HEÖK Sorumlusu Müdür Yardımcısı) bilgi verir.
- 3-) Salgın Acil Durum Sorumlusu;
  - a) Okul Müdürünü (Acil Durum Koordinatörü) arar ve durumu bildirir.
  - b) Öğrenci Velisini arar ve durumu bildirir.
- 4-) Okul Müdürü ((Acil Durum Koordinatörü);
  - a) 184 SABİM Hattını arar ve durumu bildirir,
  - b) İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünü arayarak bilgi verir.

Personel veya diğer kişilerin salgın hastalık semptomları göstermesi halinde 2.madde de belirtilen Hijyen, Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Sorumlusuna bildirilir ve aynı sıraya göre iletişim planı devam eder.

Yukarıda bahsedilen basamaklara göre iletişim kurulurken semptom gösteren kişi/kişiler izolasyon odasına/revire alınır ve sağlık ekibi beklenir.

Müdürlüğümüzde salgın hastalık belirtisi veya temaslı olan öğretmen, öğrenci ya da çalışanların yakınlarına bilgilendirmede izlenecek yol aşağıdaki şemada gösterilmiştir.

SALGIN HASTALIK SEMPTOMLARI GÖSTEREN VEYA TEMASLI KİŞİ KİM?

ÖĞRENCİ

PERSONEL VEYA DİĞER KİŞİLER

ÖĞRENCİ DERHAL SINIF ÖĞRETMENİNE
EĞER ULAŞAMAZ İSE NÖBETÇİ
ÖĞRETMENE SÖZLÜ OLARAK BİLGİ VERİR

İLGİLİ ÖĞRETMEN DURUMU DERHAL İÇ
İLETİŞİM PLANI İLE SALGIN ACİL
DURUM SORUMLUSUNA (HEÖK
SORUMLUSU) BİLDİRİR

DURUMU DERHAL İÇ İLETİŞİM
PLANI İLE SALGIN ACİL DURUM
SORUMLUSUNA (HEÖK
SORUMLUSU) BİLDİRİR

SALGIN ACİL DURUM SORUMLUSU İÇ VE DIŞ İLETİŞİM PLANINA GÖRE HAREKET EDER

İÇ İLETİŞİM PLANI İLE ACİL DURUM
KOORDİNATÖRÜNÜ (OKUL MÜDÜRÜ) ARAR

DIŞ İLETİŞİM PLANINDA
YAZILI 184 ALO SABİM
HATTINI ARAR; ULAŞAMAZ
İSE 112 Yİ ARAR VE
İLGİLİYE AİT BİLGİLERİ
PAYLAŞARAK OKULA
SAĞLIK EKİBİ ÇAĞIRIR.

KONU İLE İLGİLİ İLÇE
MİLLİ EĞİTİM
MÜDÜRLÜĞÜNE DIŞ
İLETİŞİM PLANINDA
YAZAN TELEFON
NUMARASI İLE BİLGİ
VERİR

DIŞ İLETİŞİM PLANINA
GÖRE; İLGİLİ ÖĞRENCİ
İSE VELİSİNİ;
PERSONEL YADA
DİĞER KİŞİ İSE BİRİNCİ
DERECE YAKININI
ARAYARAK BİLGİ
VERİR. SAĞLIK EKİBİ
GELİNCEYE KADAR
SEMPTOMLARI OLAN
KİŞİNİN
İZOLASYONUNU
SAĞLAR

NASIL OLMALI?

Kurum Giriş, Güvenlik, Danışma

- ✓ Ziyaretçi kartları dezenfekte edilmelidir.
- ✓ Vardiya değişimlerinde güvenlik personeli tarafından ortak kullanılan telsiz/telefon gibi malzemelerin, teslim öncesi uygun şekilde dezenfekte edilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Güvenlik/danışma personeli için gerekli tedbirler sağlanmalı ve alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.
- ✓ Kuruluşça hazırlanmış olan tedbirler/uygulanan kurallar konusunda bilgilendirilmeli ve bu kurallara uyacağına dair ziyaretçiden taahhüt alınmalıdır.
- ✓ Kuruluşa her türlü kontrolsüz giriş engellenmelidir.

Bekleme Salonu

- ✓ Bekleme salonu alanları temiz ve düzenli tutulmalıdır.
- ✓ Oturma düzeni kişiler arasında mümkün ise sosyal mesafeyi koruyacak şekilde düzenlenmelidir.
- ✓ Tüm alan ve içindeki mobilya ve eşyalar temizlenebilir olmalı ve sıklıkla temizlenmelidir.
- ✓ Salonda alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.

Derslikler

- ✓ Temizlik programlarına uygun olarak temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Havalandırma sistemleri dışarıdan taze hava alacak şekilde ayarlanmalıdır.
- ✓ Havalandırma sistemi filtrelerinin periyodik kontrolü yapılmalı, temiz hava debisi artırılmalıdır.
- ✓ Dersliklerdeki panolara, ekranlara ve ortak alanlara, hijyen ve sanitasyon bilincini ve farkındalığını artırmaya yönelik afişler, posterler asılmalıdır.
- ✓ Ortak kullanılan ekipman ve dolaplar mümkün olduğunca düzenli olarak dezenfekte edilmelidir.
- ✓ Dersliklerde yer alan ortak temas yüzeyleri (bilgisayarlar, dolaplar, makineler, aletler vb.) için kullanım şartları, kullanım sıklığı, kullanıcı sayısı vb. kriterlerine göre hijyen ve sanitasyon programları oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.
- ✓ Kullanılan makinelerin yüzey temizlikleri var ise üretici firmaların belirlediği kriterler de dikkate alınarak uygulanmalıdır.
- ✓ Elle temas etmeden açılabilir-kapanabilir pedallı, sensörlü, vb. atık kumbaraları bulundurulmalıdır.

Atölyeler/Laboratuvarlar

- ✓ Çalışma alanında yer alan ortak temas yüzeyleri (çalışma tezgâhları, deney masaları, laboratuvar malzemeleri, el aletleri vb.) için kullanım şartları,

kullanım sıklığı, kullanıcı sayısı vb. kriterlerine göre hijyen ve sanitasyon programları oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.

✓ Havalandırma sistemi filtrelerinin periyodik kontrolü yapılmalı, temiz hava debisi artırılmalıdır.

✓ Atölye ve laboratuvarlarda panolara, ekranlara ve ortak alanlara, bilinç ve farkındalığı artırmaya yönelik afişler, posterler asılmalıdır.

✓ Mola alanlarındaki yoğunluğu önlemek amacıyla, zaman çizelgesi yeniden oluşturulmalıdır.

✓ Kullanıcılar ortak kullandıkları ekipman ve çalışma alanlarını mümkün olduğunca her kullanımdan önce düzenli olarak dezenfekte etmelidir.

✓ Atölye ve laboratuvarların çalışma alanı içerisinde yer alan lavabo ve evyeler kişisel temizlik amaçlı kullanılmamalıdır.

Öğretmenler Odası

✓ Odanın yerleşimi, sosyal mesafeye dikkat edilerek düzenlenmelidir.

✓ Havalandırma sistemleri dışarıdan taze hava alacak şekilde ayarlanmalıdır.

✓ Odaların havalandırma tesisatının filtre temizliği, bakım ve kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.

✓ Malzeme ve ekipmanın mümkün olduğunca ortak kullanılmaması sağlanmalıdır.

✓ Ortak kullanılan malzemelerin dezenfeksiyonu temizlik programlarına uygun olarak yapılmalıdır.

✓ Öğretmenler odasına misafir ve ziyaretçi kabul edilmemelidir.

✓ Odada alkol bazlı el antiseptiği, elle temas etmeden açılabilir- kapanabilir pedallı, sensörlü vb. atık kumbaraları bulundurulmalı ve genel hijyen kurallarına uyulmalıdır.

✓ Odanın eklentilerinde çay ocağı veya mutfak bulunması durumunda, tek kullanımlık bardak veya kişiye özel bardaklar kullanılmalıdır.

İdari Odalar, Rehberlik Servisi

✓ Ofislerin yerleşimi, mümkün ise sosyal mesafeye dikkat edilerek düzenlenmelidir.

✓ Havalandırma sistemleri dışarıdan taze hava alacak şekilde ayarlanmalıdır.

✓ Ofislerin havalandırma tesisatının filtre temizliği, bakım ve kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.

✓ Ofis malzemelerinin (bilgisayar klavyesi, mouse, tele- fon, kalem, silgi vb.) ortak kullanılmaması mümkün olduğunca sağlanmalıdır.

✓ Ortak kullanılan malzemelerin dezenfeksiyonu temizlik programlarına uygun olarak yapılmalıdır.

Toplantı/Konferans Salonları/Çok Amaçlı Salonlar

✓ Salonda oturma düzeni sosyal mesafe kurallarına (otoritelerce belirlenmiş güncel şartlar) uygun olacak şekilde düzenlenmelidir.

✓ Masa üzerindeki kitap dergi vb. malzemeler kaldırılmalı, toplantı öncesi ve toplantı sonrası (masa, varsa teknik donanımlar, mikrofon vb.)

temizlik/dezenfeksiyon yapılmalıdır.

- ✓ Toplantı sırasında ikramlar belirlenmiş hijyen kurallarına uygun olarak yapılmalıdır.
- ✓ Toplantı süreleri mümkün olduğunca kısa tutulmalı, toplantının uzaması durumunda ara verilmeli ve pencereler açılarak ortamın doğal havalandırılması sağlanmalıdır.
- ✓ Toplantı salonunun girişinde el antiseptiği bulunmalı, kişiler toplantı salonuna girerken ve çıkarken el antiseptiği kullanılmalıdır.
- ✓ Islak imza gereken durumlarda evrak sabit kalmalı ve sırayla sosyal mesafe gözetilerek evrak imzalanmalıdır.
- ✓ Kişiler evrakları imzalarken şahsi kalemlerini kullanmalı ve bu kalemler ortaklaşa kullanılmamalıdır.
- ✓ Toplantıdan sonra tüm katılımcıların adları ve iletişim bilgileri ilgili mevzuata uygun süre saklanmalıdır.
- ✓ Bir veya daha fazla katılımcı toplantıdan sonraki günler içinde salgın hastalık belirtileri gösterdiğinde bu uygulama il/ilçe sağlık müdürlüğü yetkililerinin temaslıları izlemelerine yardımcı olacaktır. Eğer toplantıda bulunan biri, toplantı sonrası salgın hastalık tanısı alırsa temaslı değerlendirilmesi yapılırken, pozitif kişinin semptom başlangıcından önceki temaslıları değerlendirmeye alınmalı ve bu durum tüm katılımcılara bildirilmelidir. Bu süre içerisinde salgın hastalık belirtileri gösterenler il/ilçe sağlık müdürlükleri tarafından Sağlık Bakanlığınca hazırlanan Rehberlere göre yönetilmelidir.
- ✓ Toplantı salonlarının temizliği ofis ve iş yerlerinin genel temizliğine uygun olarak yapılmalıdır.

Tuvalet ve Lavabolar

- ✓ Kapılar ve kapı kolları dahil tüm yüzeyler uygun deterjan/ dezenfektan ile sık aralıklarla temizlenmelidir.
- ✓ Kurulusta salgın hastalığı olduğu belirlenen kişi olmadığı takdirde banyo, klozet ve lavabolar ve kapı yüzeyleri dahil tüm yüzeylerin su ve uygun deterjanla sık temizlenmesi yeterlidir.
- ✓ Banyo, klozet ve tuvaletler her gün en az bir kez 1/10 oranında sulandırılmış sodyum hipoklorit ile dezenfekte edilmelidir.
- ✓ El temasını önlemek için öğrenci/personel lavabolarında mümkün ise el teması olmayan bataryalar, temassız dispenserler olmalıdır.
- ✓ Kuruluş genelindeki lavabo ve gider bağlantılarının deve boyunlarının S sifon şekilde olması sağlanmalıdır
- ✓ Mümkünse her tuvalet/lavabo girişinde (ideal olarak hem iç hem de dış kısma), el antiseptiği cihazları bulunmalıdır.
- ✓ Öğrencilere ve personele her seferinde en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla ellerini yıkamalarını hatırlatmak için afiş/poster/uyarı levhası konulmalıdır.
- ✓ Personel ve öğrencilerin kâğıt havluları ve benzeri atıkları atmalarını kolaylaştırmak için çıkışa yakın noktalara mümkünse pedallı çöp kutuları yerleştirilmelidir.
- ✓ Varsa el kurutucu cihazlarının kullanılmaması için gerekli önlemlerin

alınması sağlanmalıdır.

✓ Tuvaletlerin havalandırma sisteminin temiz hava sirkülasyonu yeterli ve uygun olmalıdır.

Okul Bahçesi ve Açık Oyun Alanları

✓ Kuruluşun ihtiyaçlarına yönelik sağlıklı, temiz ve güvenli okul çevresi koşulları sağlanmalıdır.

✓ Zemin düzgün ve su birikintilerine izin vermeyecek nitelikte olmalıdır.

✓ Bahçe ya da oyun alanlarında bulunan oturma ünitelerinde sosyal mesafe kuralları uygulanmalıdır.

✓ Oturma üniteleri ve diğer ekipmanların (oyuncaklar, spor aletleri vb.) temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri planlanmalı ve uygulanmalıdır.

✓ Teneffüs veya diğer açık alan etkinliklerinde tayin edilmiş bir sorumlu (nöbetçi öğretmen, güvenlik görevlisi vb.) tarafından salgın hastalık dönemlerine özgü (sosyal mesafenin korunması vb.) uyarılarda bulunması sağlanmalıdır.

✓ Genel hijyen ve sanitasyon uygulamalarına ve salgın hastalık dönemlerindeki tedbirlere yönelik görünür yerlere afiş/poster/uyarı levhası konulmalıdır.

Kapalı Oyun Alanları

✓ Her durumda, bu alanlara özel temizlik ve dezenfeksiyon programları oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.

✓ Bu alanların sık aralıklarla temizlenmesi ve havalandırılması sağlanmalıdır.

✓ Temizlenmesi zor olan oyuncaklar oyun alanlarında tutulmamalıdır.

Kantin, Yemekhane

✓ Kantin ve yemekhanelerde para ile teması engelleyecek uygulamalar düzenlenmelidir.

✓ Kantin/Yemekhane personeli kişisel hijyen kurallarına (sıklıkla el yıkama, öksürük / hapşırık adabı) sıkı bir şekilde uymalıdır.

✓ Personel işe özgü kişisel koruyucu donanım malzemelerini (maske, bone, eldiven vb.) kullanmalıdır.

✓ Yemekhane girişlerinde alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.

✓ Kişilere yemek öncesi ve sonrası el yıkama yoluyla el hijyeni sağlamları konusu güçlü şekilde hatırlatılmalı, girişte ve uygun noktalara yerleştirilen uyarıcı afişler/posterler vb. bulunması gereklidir.

✓ Büfe yüzeyleri sık sık temizlenmeli ve dezenfekte edilmelidir.

✓ Menaj takımlarının (tuz, karabiber, sos vb.), şekerin, kürdanın vb. tek kullanımlık paketlerde, çatal-kaşık ve bıçakların servise kâğıt cepli paketler veya tek kullanımlık ürünler gibi hijyenik önlemler alınmış olarak sunulması sağlanmalıdır.

✓ Riskli dönemlerde su sebilleri, kahve, çay vb. içecek makineleri ve otomatların kullanımı engellenmelidir. Diğer zamanlarda bu ekipmanların temizliği ve dezenfeksiyonunun (periyodik bakım, filtre değişimleri dahil)

planlanmış ve sık aralıklarla yapılması sağlanmalıdır. Mümkün ise su sebilleri ve otomatların temassız (fotoselli) olması sağlanmalıdır.

✓ Havalandırma sistemi temiz hava sirkülasyonu için yeterli ve uygun olmalıdır.

✓ Bulaşık yıkama donanımının düzgün çalışması, özellikle çalışma sıcaklıklarının yanı sıra temizlik ve dezenfekte edici kimyasalların kullanım dozunun uygunluğu kontrol edilmelidir.

✓ Yemek hizmeti, dışarıdan tedarik edildiği durumlarda tercihen TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi veya TS 13811 Hijyen ve Sanitasyon Yönetim Sistemi belgeli kuruluşlardan temin edilmelidir. Mümkün ise tedarikçinin yerinde denetim gerçekleştirilebilir.

✓ İlgili tüm alanlar temiz ve düzenli tutulmalıdır.

✓ Yemek salonlarındaki oturma düzeni mümkün ise sosyal mesafe kurallarına uygun olarak tasarlanmalıdır.

Eğitim Kuruluşları Hizmet Araçları

✓ Klimanın iç hava sirkülasyon düğmesi kapalı olmalıdır.

✓ Araçların klima hava filtre bakımı düzenli olarak yapılmalıdır.

✓ Araç içi oturma düzeni sosyal mesafe kuralları gözetilerek düzenlenmelidir.

✓ Hizmet araçları, temizlik/dezenfeksiyon plan/programlarına uygun şekilde dezenfekte edilmelidir.

Öğrenci/Personel Servisleri/Taşımali Eğitim Hizmetleri

✓ Servis şoförleri ve rehber personeli, kişisel hijyen kurallarına uygun şekilde hareket etmelidir.

✓ Öğrenciler ve personel servise binerken ve inerken sosyal mesafe kuralına uygun davranmalıdır.

✓ Sosyal mesafe kuralının bozulmaması için önlemler alınmalıdır.

✓ Salgın hastalık belirtileri (ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı vb.) olanların maske takması sağlanmalı, belirti gösteren öğrenci ise öğrencinin velisi bilgilendirilerek sağlık merkezine yönlendirilmelidir.

✓ Koltuklara numara verilmeli, evden alınma sırasına göre her öğrencinin/personelin hangi koltuğu kullanacağı sabit hale getirilmelidir.

✓ Koltuk numarasına göre oturma listesi oluşturulmalı, liste serviste görünür şekilde asılmalı ve her öğrenci/personel kuruluşa gidiş ve dönüşlerde her gün kendine ayrılmış sabit koltukta seyahat etmelidir.

✓ Servis araçlarına oturma listesinde ismi bulunanlar dışında kişi kabul edilmemelidir.

✓ Servis içinde konuşulmamalı ve bağırılmamalıdır.

✓ Serviste bir mecburiyet olmadıkça su dahil içecek ve yiyecek kullanılmamalıdır.

✓ Klimanın iç hava sirkülasyon düğmesi kapalı olmalıdır.

✓ Servis araçlarının klima hava filtre bakımı düzenli olarak yapılmalıdır.

✓ Servislerde pencereler uygun olan her fırsatta açılarak servisin iç havasının temizlenmesi sağlanmalıdır.

- ✓ Servisin genel iç temizliği gün sonunda su ve deterjan ile yapılmalıdır.
- ✓ Her servis turu tamamlandıktan sonra sık dokunulan yüzeyler (kapı kolları, kol dayama/kolçaklar, tutacaklar, cam aşma düğmeleri, emniyet kemeri tokaları) önce su ve deterjanlı bezle silinmeli, daha sonra da 1/100 oranında sulandırılmış Sodyum Hipoklorit (CAS No:7681-52-9) veya %70'lik alkol ile dezenfekte edilmelidir. Bu amaçla Sağlık Bakanlığı ruhsatlı dezenfektanlar da kullanılabilir.
- ✓ Temizlik, yolcu olmadığı durumlarda yapılmalı ve sonrasında en az bir dakika beklenip havalandırılmalıdır.
- ✓ Servis hizmeti, kuruluş dışı farklı bir firma tarafından sağlanıyor ise belirlenen önlemlerin alındığı ve dezenfeksiyonun yapıldığı güvence altına alınmalıdır.

Spor Salonları

- ✓ Spor salonlarının girişine salgın hastalık önlemleri ile ilgili afişler (el yıkama ve spor salonunun içinde uyulması gereken kurallar) asılmalıdır.
- ✓ Spor salonlarının girişinde ve içeride el antiseptiği bulundurulmalıdır.
- ✓ Spor salonlarının giriş ve çıkışına pedallı ve kapaklı atık kumbaraları konulmalı ve düzenli olarak boşaltılmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin kullandığı egzersiz araçlarının yanlarına Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmış dezenfektan özelliği olan mendiller konulmalıdır.
- ✓ Spor salonunda su ve sabuna erişim kolay olmalı ve burada tek kullanımlık kâğıt havluların bulunması sağlanmalıdır.
- ✓ İçeriye girmeden görünür bir yere asılmış olan içeride uyulması beklenen kuralları açıklayan bilgilendirmelerin okunması ve belirtilen kurallara uyulması güvence altına alınmalıdır.
- ✓ Spor salonuna giderken kişisel havlu ve mat vb. malzemeler götürülmelidir.
- ✓ Havluların, kuruluş tarafından veriliyorsa poşetli olması veya görevli personel tarafından verilmesi, mat türü malzemenin de her kullanıcıdan sonra dezenfeksiyonunun sağlanması gerekmektedir.
- ✓ Görevli personelin salgın hastalıkların bulaşma yolları ve korunma önlemleri hususunda bilgilenebilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Spor salonlarında her kullanımdan sonra düzenli olarak temizlik yapılmalıdır.
- ✓ Sık kullanılan alan ve malzemeler daha sık temizlenmelidir.
- ✓ Merkezi havalandırma sistemleri bulunan spor salonlarının havalandırması temiz hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenlenmeli, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır.
- ✓ Spor salonları sık sık havalandırılmalıdır.

İbadethane/Mescit

- ✓ Temiz hava sirkülasyonu düzenli olarak sağlanmalıdır.
- ✓ Temizlik ve dezenfeksiyon belirlenmiş plan dahilinde mümkün olan en sık periyotlarda yapılmalıdır.

✓ Seccadelerin, Kur'an-ı Kerimler dahil tüm kitapların ve tespihlerin kişiye özel olması sağlanmalı, mümkünse misafirler için tek kullanımlık seccadeler bulundurulmalıdır.

Asansörler

- ✓ Asansör kapasitesinin kullanıcı sayısı asansör girişinde belirtilmelidir.
- ✓ Asansör girişlerinde alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.
- ✓ Asansör içinde öksürük/ hapşırık adabına uyulması, mümkünse konuşulmamasını sağlamak için afişler/sesli anonslar sağlanmalıdır.
- ✓ Asansör zeminine her kişinin durması gereken yerler belirlenmelidir.

Revir/Sağlık Odası

- ✓ Kuruluştaki bulunan revir/sağlık odası vb. alanların temizlik ve dezenfeksiyonu yapılmalıdır.
- ✓ Reviri kullanabilecek kişi sayısının belirlenmesi, revire gelen kişinin kişisel soruyucu donanım kullanımına yönelik önlemler alması, revire başvuran kişilere ait vaka takip kayıtlarının tutulması sağlanmalıdır.

Öğrenci/Personel Soyunma Odaları ve Duşları

- ✓ Soyunma odaları, aynı anda kullanacak kişi sayısını azaltacak şekilde organize edilmelidir.
- ✓ Soyunma odalarında kişi başına minimum 4 m² alan sağlanacak ve sosyal mesafe kuralına uygun şekilde kullanım planlanmalıdır.
- ✓ Oda girişlerine alkol bazlı el antiseptiği konulmalıdır.
- ✓ Temizlik ve dezenfeksiyon sıklığı gözden geçirilmeli, her kullanım sonrası temizlik ve dezenfeksiyon yapılmalıdır.
- ✓ Ortamların havalandırma koşulları yeterli olmalıdır.
- ✓ El temasını önlemek için lavabolarda mümkünse el teması olmayan bataryalar, temassız dispenserler olmalıdır.
- ✓ Kirli ve temiz kıyafetlerden, ayakkabılardan çapraz bulaşmayı önleyebilmek için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Misafirhane/Yurtlar/Pansiyonlar

- ✓ Her odada kalacak kişi sayısı oda yüzölçümüne göre sınırlandırılmalıdır.
- ✓ Yatak araları sosyal mesafe kuralına uygun şekilde düzenlenmelidir.
- ✓ Her alanda sosyal mesafe korunmalıdır.
- ✓ Yerleşim planları bu kurallar dikkate alınarak oluşturulmalıdır.
- ✓ Girişlerde alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.
- ✓ Odalarda ve kişisel dolaplarda yiyecek ve içecek bulundurulmamalıdır.
- ✓ Mümkün olan durumlarda, yan yana olan yatakların bir baş bir ayakcu olacak şekilde konumlandırılması sağlanmalıdır.
- ✓ Odalarda yeterli havalandırma/iklimlendirme koşulları bulunmalıdır.
- ✓ Klima bakımları ve temizlikleri düzenli olarak yapılmalıdır.
- ✓ Gerekli haller hariç oda ve/veya yatak değişikliğine müsaade edilmemelidir.

- ✓ Odaların, kişisel dolapların, kullanılan tekstil malzemelerinin ve genel alanların temizlik ve dezenfeksiyon planı belirlenmeli ve uygulanmalıdır.
- ✓ Yapılan işlemler kayıt altına alınmalıdır.
- ✓ Yönetimin izni olmadan, dışarıdan ziyaretçi kabul edilmemelidir. ✓ Bakım/onarım/tedarik vb. işlemler için giriş yapan dış kaynaklı hizmet sağlayıcılar da salgın hastalıklar ve genel hijyen kuralları kapsamında uygulanan önlemlere uymalı ve gerekli kişisel koruyucu önlemlerini almalıdır.

Teknik Hizmetler

- ✓ Kuruluştaki tüm tesisat, donanım, makine ve ekipmanların (enerji, ısıtma, havalandırma, iklimlendirme ekipmanları, bulaşık, çamaşır makineleri, buzdolapları, asansörler vb.) bakım ve temizlik planı olmalı ve periyodik olarak yaptırılmalı ve kayıt altına alınmalıdır.
- ✓ Teknik hizmetlerin, dışarıdan temin edildiği durumlarda kuruluşun tüm hijyen ve sanitasyon kurallarına uyum göstermesi güvence altına alınmalıdır.

Su Depoları

- ✓ Yeni su depolarının temininde satın alma kriterlerinin TS EN 1508, TSE K 304 standartlarına uygunluğu dikkate alınmalıdır.
- ✓ Mevcut su depolarının kullanımında salgın hastalıklara yönelik riskleri önlemek ve hijyen ve sanitasyon sürekliliğini sağlamak için güncel yasal şartlara uyulmalıdır.

Diğer Kullanım Alanları

- ✓ Bu kılavuzda özel olarak belirtilmemiş (arşiv, sığınak, malzeme depoları, kütüphane vb.) tüm alanlarda; kuruluşun genel hijyen ve sanitasyon uygulamaları ve salgın dönemlerinde aldığı tedbirler (sosyal mesafe uygulamaları, dezenfeksiyon/temizlik planlamaları, havalandırma kuralları, görsel/yazılı afiş ve poster ve KKD kullanımı) geçerlidir.

Personel ve Öğrenci Formaları/Giysileri

- ✓ Pansiyonlu kuruluşlarda forma ve giysileri yıkamak için kuruluşun çamaşırhanesi kullanılmalıdır.
- ✓ Kuruluştaki çamaşırhane yoksa, formalar/önlükler tek kullanımlık plastik torbada (çift torbaya konulmak koşulu ile) eve götürülebilir. Bu torbalar daha sonra evsel atık olarak atılmalıdır.
- ✓ Giysiler ve formalar ayrı yıkanmalıdır.
- ✓ Çamaşır makinesi kapasitesinin yarısından fazla olmayan bir yükte çalıştırılmalıdır.
- ✓ Kumaş, tolere edebileceği maksimum sıcaklıkta yıkanmalı, kurutulmalı ve ütülenmelidir.

Not: Forma ve çalışma giysilerinin çalışma alanında değiştirilmesi ve kuruluştaki bırakılması, işyeri dışında giyilmemesi en iyi uygulamadır; ancak diğer önlemler alındığı takdirde zorunlu değildir.

- ✓ Tüm amaşır torbalarına/çantalarına ilgili alan (ofis/oda) ve tarih gibi bilgiler içeren etiket konulmalıdır.
- ✓ Tüm kullanılmış çamaşırlar, yıkanmayı beklerken belirlenmiş, güvenli, kilitlenebilir bir alanda tutulmalıdır.
- ✓ Kullanılmış amaşırlar en az 60°C/1,5 saat yıkanmalıdır.

Yıkama:

- ✓ Üreticinin talimatlarına göre,
En uygun sıcaklıkta ve kurutucuda tamamen kurutulacak şekilde,
- ✓ Bulaş görmüş kirli amaşırlarla ayrı şekilde, kirli çamaşırlar silkelenmeden yıkanmalıdır.
- ✓ Yıkama işleminden sonra eldivenlerin çıkarılması ve ellerin hemen yıkanması sağlanmalıdır.
- ✓ Tüm atıklar çift plastik torbalarda, sıkıca bağlı vaziyette, kilitli ve güvenli bir ortamda bekletilerek evsel atık olarak atılmalıdır